

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.06.1992, sp. zn. 4 Cao 57/92, ECLI:CZ:NS:1992:4.CAO.57.1992.1

Číslo: 31/1994

Právní věta: Pro přiznání invalidity následkem pracovního úrazu v zaměstnání I.pracovní kategorie se požaduje,aby invalidita (částečná invalidita) byla vyvolána následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v takovém zaměstnání pokud jde o úraz utrpěný v souvislosti s plněním takových úkolů,nesmí jít o úraz utrpěný za okolností uvedených v ustanovení § 19 odst.2 zákonač.100/1988 Sb. (§ 59 odst.1 písm j/ vyhlášky č.149/1988 Sb.). Proto tu nenáleží důchod při pracovním úrazu ze zaměstnání I.pracovní kategorie (pro který není splněna zákonem výslovně požadovaná doba zaměstnání v příslušné pracovní kategorii),nýbrž jen ze zaměstnání III.pracovní kategorie. Náleží tu však zvýšení za dobu zaměstnání I.AA kategorii i nad nejvyšší výměru uvedenou v odstavci prvním pod písm.d)ustanovení § 31,nejvýše však do částky uvedené v ustanovení § 31 odst.2 zákona č.100/1988 Sb.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 30.06.1992

Spisová značka: 4 Cao 57/92

Číslo rozhodnutí: 31

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Sociální zabezpečení

Předpisy: 100/1988 Sb. § 19 ods. 2
§ 31 149/1988 Sb. § 59 ods. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 31

Pro přiznání invalidity následkem pracovního úrazu v zaměstnání I. pracovní kategorie se požaduje, aby invalidita (částečná invalidita) byla vyvolána následkem pracovního úrazu utrpěného při plnění pracovních úkolů v takovém zaměstnání; pokud jde o úraz utrpěný v souvislosti s plněním takových úkolů, nesmí jít o úraz utrpěný za okolností uvedených v ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. (§ 59 odst. 1 písm. j/ vyhlášky č. 149/1988 Sb.).

Proto tu nenáleží důchod při pracovním úrazu ze zaměstnání I. pracovní kategorie (pro který není splněna zákonem výslovně požadovaná doba zaměstnání v příslušné pracovní kategorii), nýbrž jen ze zaměstnání III. pracovní kategorie. Náleží tu však zvýšení za dobu zaměstnání I. AA kategorii i nad nejvyšší výměru uvedenou v odstavci prvním pod písm. d) ustanovení § 31, nejvýše však do částky

uvedené v ustanovení § 31 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb.

(Usnesení bývalého Nejvyššího soudu České republiky z 30. 6. 1992, [4 Cao 57/92](#)).

Rozhodnutím z 26. 9.1990 přiznala Česká správa sociálního zabezpečení navrhovateli od 22. 2.1990 částečný invalidní důchod ze zaměstnání I. pracovní kategorie při pracovním úrazu ve výši 1625 Kč měsíčně; výše dávky přitom byla ve smyslu ustanovení § 31 odst. 1 písm. b) a § 37 odst. 6 zákona č. 100/1988 Sb. omezena na nejvyšší výměru podle již citovaných ustanovení.

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatel namítal, že mu měla být stanovena výše částečného invalidního důchodu podle ustanovení § 31 odst. 1 písm. a) a § 31 odst. 5 citovaného zákona, tedy z nejvyšší výměry 3800 Kč měsíčně, poněvadž utrpěl pracovní úraz, pro jehož následky se stal částečně invalidním, v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů v zaměstnání uvedeném v ustanovení § 14 odst. 2 písm. a) téhož zákona (v hornictví se stálým pracovištěm pod zemí v hlubinných dolech). V uvedeném směru se dovolával ustanovení § 14 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb., podle něhož plnění pracovních úkolů a přímá souvislost s ním se posuzuje podle pracovních předpisů a uvedené předpisy považují činnost, při níž utrpěl úraz při výkonu funkce oddílového vedoucího pionýrského tábora, za činnost v přímé souvislosti s výkonem zaměstnání.

V průběhu přezkumného řízení u soudu vydala Česká správa sociálního zabezpečení další dvě rozhodnutí (z 8.12.1990 a z 6. 2.1991), jimiž opravnému prostředku navrhovatele vyhověla, a posléze další nové rozhodnutí z 26. 4. 1991, jímž změnila původní (opravným prostředkem napadené) rozhodnutí z 26. 9. 1990 tak, že navrhovateli přiznala od 22. 2. 1990 částečný invalidní důchod ze zaměstnání III. pracovní kategorie při pracovním úrazu v nejvyšší výměře podle ustanovení § 31 odst. 1 písm. d) a § 37 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb., tedy ve výši 1400 Kč měsíčně.

Krajský soud v Ostravě opravnému prostředku vyhověl a ve svém usnesení vyslovil, že rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení z 26. 9.1990 ve znění dalších rozhodnutí z 8. 12. 1990, 6. 2. 1991 a 26. 4. 1991 zrušuje a orgán sociálního zabezpečení zavázal, aby novým rozhodnutím navrhovateli přiznal částečný invalidní důchod ze zaměstnání „I. AA“ pracovní kategorie, tedy v nejvyšší možné výměře ve smyslu ustanovení § 31 odst. 1 písm. a) a § 39 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb.. Vycházel přitom z výpovědi navrhovatele, slyšeného jako účastník řízení, z obsahu dávkového spisu, z posudku posudkové komise Okresní správy sociálního zabezpečení bývalého ONV v K., jakož i ze zpráv zaměstnavatele navrhovatele z 5. 11. 1991, 13. 11. 1991 a 22.11. téhož roku. Z výsledků takto provedeného dokazování zjistil, že navrhovatel je pro následky úrazu, který utrpěl 19. 7. 1988 v pionýrském táboře, částečně invalidní a že byl pro výkon oddílového vedoucího organizací v tomto táboře uvolněn ze zaměstnání „I. AA“ pracovní kategorie. Při právním posouzení takto zjištěného skutkového základu soud dovedl, že se zřetelem k ustanovení § 19 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. a § 14 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. je třeba otázku příčinné souvislosti s plněním pracovních úkolů posuzovat podle předpisů pracovních předpisů a zmíněné předpisy (§ 124 odst. 1 zák. práce, § 64 odst. 1 písm. a/ nařízení vlády č. 54/1975 Sb. a konečně i vyhláška č. 236/1988 Sb.) považují činnost pracovníků pionýrských táborů za překážku v práci v zájmu obecném. Uzavřel proto, že úraz, který utrpěl navrhovatel 19. 7. 1988 při výkonu funkce oddílového vedoucího pionýrského tábora, je třeba hodnotit jako úraz pracovní, a to v přímé souvislosti s výkonem zaměstnání „I. AA“ kategorie, které vykonával před uvolněním pro tuto činnost, a po skončení pracovní neschopnosti byl znovu zařazen jako dělník v hlubinných dolech, tedy v zaměstnání uvedeném v ustanovení § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb.

V podaném odvolání vytýkala Česká správa sociálního zabezpečení soudu prvního stupně nesprávné právní posouzení věci, které spatřuje v tom, že soud nerespektoval ustanovení § 59 vyhlášky č. 149/1988 Sb., jež při vymezení dalších druhů činnosti podle zmocnění uvedeného v ustanovení § 19

odst. 2 písm. e) zákona č. 100/1988 Sb. výslovně v prvním odstavci pod písm. i) uvádí právě vedoucí a další občany činné v táborech pro děti. Navrhovateli, který utrpěl úraz za okolností uvedených v citovaném ustanovení, může tedy náležet jen částečný invalidní důchod při pracovním úrazu ze zaměstnání III. pracovní kategorie, poněvadž v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. neodpracoval potřebnou dobu (15 roků) a úraz utrpěl právě při takovém druhu činnosti, který při nesplnění podmínky potřebné doby zaměstnání vylučuje použití ustanovení § 31 odst. 1 písm. a) téhož zákona.

Bývalý Nejvyšší soud České republiky svým usnesením zrušil usnesení soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně zjistil skutkový stav věci v potřebném rozsahu a vyvodil z něho i správné závěry skutkové; odvolací soud však nesdílí jím vyvozené závěry právní.

Nejprve je třeba uvést, že se zřetelem k obsahu navrhovatelova opravného prostředku, směřujícího do rozhodnutí z 26. 9.1990, nebylo žádným dalším rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení opravnému prostředku vyhověno a předmětem tohoto přezkumného řízení zůstalo jen rozhodnutí z 26. 4. 1991, když všechna předcházející rozhodnutí byla vydáním nových rozhodnutí zrušena (nahrazena). Při právním názoru, jenž soud prvního stupně vyslovuje, tedy nadbytečně ruší předchozí již zrušená rozhodnutí.

Ve věci samé je však třeba přisvědčiti názoru uvedenému v odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně.

Ustanovení § 30 zákona č. 100/1988 Sb., upravující výši invalidního důchodu, a ustanovení § 31 téhož zákona, stanovící nejvyšší výměry uvedené dávky, blíže vymezují za jakých podmínek, v jaké výši a posléze i v jaké nejvyšší výměře náleží invalidní důchod ze zaměstnání výhodnější (I. a II.) pracovní kategorie. Podle jinak správného skutkového (a účastníky ostatně nenapadaného) zjištění soudu prvního stupně byl navrhovatel před vznikem částečné invalidity zaměstnán v zaměstnání uvedeném v ustanovení § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. (tzv. I. AA kategorie) 7 roků (celkem v zaměstnání I. pracovní kategorie 8 roků); nespĺňuje tedy podmínku potřebné doby (15 roků) zaměstnání v uvedené kategorii a výše dávky podle ustanovení § 30 odst. 2 písm. a) zákona č. 100/1988 Sb. v nejvyšší výměře (§ 31 odst. 1 písm. a/ téhož zákona) by mu tedy náležela jen v případě, že by úraz utrpěl při plnění pracovních úkolů v zaměstnání již zmíněné kategorie nebo v přímé souvislosti s ním, (tu ovšem s výjimkou případů uvedených v ustanovení 19 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb.). Zákon tedy výslovně požaduje, všude tam, kde je podmínka potřebné doby zaměstnání v té či oné výhodnější pracovní kategorii pro výši, popřípadě nejvyšší výměru dávky, aby invalidita (částečná invalidita) byla vyvolána následky pracovního úrazu utrpěného buď přímo při plnění pracovních úkolů v takovém zaměstnání a pokud jde o úraz utrpěný v souvislosti s plněním takových úkolů, nesmí jít o úraz utrpěný za okolností uvedených v ustanovení § 19 odst. 2 citovaného zákona. Zmiňované ustanovení posléze vedle případů uváděných výslovně v odstavci prvním pod písm. a) až d) odkazuje pod písm. e) téhož ustanovení na předpis prováděcí, jimž je ustanovení § 59 vyhlášky č. 149/1988 Sb., v němž jsou uvedeny další druhy činnosti; mezi ně pak patří, kromě jiného, právě činnost vedoucích a dalších občanů činných v táborech pro děti, organizovaných společenskými organizacemi nebo příslušnými orgány (§ 59 odst. 1 písm. i/ citované vyhlášky). Zmíněné ustanovení soud prvního stupně při právním posouzení přehlédl.

V uvedeném směru je třeba pro úplnost uvést, že o charakteru navrhovatelova úrazu jako úrazu pracovního není žádných pochybností (ostatně přezkoumávaným rozhodnutím byl navrhovateli přiznán částečný invalidní důchod při pracovním úrazu v nejvyšší výměře podle ustanovení § 31 odst.

1 písm. d/ a § 37 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb.). Ve prospěch navrhovatele nelze ovšem již dále z ustanovení § 14 odst. 1 vyhlášky č. 149/1988 Sb. ničeho vytěžit, byť šlo podle předpisů pracovněprávních o úraz utrpěný v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů“ jestliže podle výše již uvedených speciálních ustanovení šlo o takový druh činnosti, který nemůže zhojit nedostatek podmínky potřebné doby zaměstnání I. či II. pracovní kategorie ve smyslu ustanovení § 30 odst. 2 písm. a), b) a § 31 odst. 1 písm. a) a c) citovaného zákona.

Nicméně ani za této situace není přezkoumávané rozhodnutí zcela v souladu se zákonem, a to proto, že v něm orgán sociálního zabezpečení nerespektoval ustanovení § 31 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., podle něhož zvýšení za dobu zaměstnání uvedeného § 14 odst. 2 písm. a) náleželo i nad částky uvedené v odstavci 1 pod písm. c) a d), nejvýše však do částky 3250 Kč měsíčně.

Třebaže tedy navrhovateli nenáleží důchod při pracovním úrazu ze zaměstnání I. pracovní kategorie, nýbrž z důvodů výše již vyjádřených invalidní důchod ze zaměstnání III. pracovní kategorie, zásadně mu náleží zvýšení za dobu zaměstnání ve zmiňované již I. AA pracovní kategorii (7 roků) i nad nejvyšší výměru uvedenou v odstavci prvním pod písm. d) citovaného ustanovení (srov. též § 30 odst. 5 zákona č. 100/1988 Sb.).

Ke zrušení rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení tu může tedy dojít jen z právě uváděného důvodu, který ovšem musí v závazných pokynech uvést soud prvního stupně v novém zrušovacím rozhodnutí, v němž bude právním názorem odvolacího soudu vázán (§ 226 o. s. ř.).

Z uvedených důvodů proto musel odvolací soud usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 221 odst. 1 písm. a), odst. 2 o. s. ř. zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud prvního stupně též i o nákladech odvolacího řízení (§ 246c a § 224 odst. 3 o. s. ř.).